

A PASSAUI BOSZORKÁNY.

Jelenet Richard Billinger új darabjából.

Richard Billinger új darabját a múlt ősszel mutatták be a berlini Deutsches Theaterben és azután a birodalom számos színházában. A darab a parasztlázadás idején játszik Passauban. Valentine Ingold, a patkoló és gyógykovács leánya, különben komédiásleány a boszorkány. A passauai érsek megtiltotta neki a Magdeléna játék előadását. Az itt közölt jelenet a harmadik felvonás vége. Alberer, a lázadó paraszt, leszúrta vasvillájával Klingenberg gróf egyik katonáját és menekül.

(Augustin széken ül, vállán az Úr megcsúfolsági jelenetének bíborpalástja, fején töviskorona, megkötözött kezében kormánypálcának nádszál.)

Mögötte kép, amely a csúfokodó poroszlókat és katonákat ábrázolja. A kép közepén lyuk van kivágva, abba helyezkedik be Augustin, mint megcsúfolt Megváltó. Zenészek játsszák a csúfokodó dallamot, előljár a duda.)

VALENTINE *(jön és meghajlik a «Megcsúfolt» előtt):*

Én vagyok, Uram, Magdaléna, a legszebb cédalány,
De rég nem szolgállok már Sátán úr oldalán,
Mert megvetted egész szívemet, lelkemet
Legédesebb Jézus, csak téged szeret.

AUGUSTIN *(a «Megcsúfolt»):*

A fájdalom vagyok s a világ bűnét hordom,
Mint tüskét s gatz a pór rossz gabnaföldje zordon.
Kormánypálcát tart összevert kezem
S tört testemen e bíborköntös itt, gúnymezem.

VALENTINE: Jobban a szíveddel kell mondanod Augustin, a verseidet; sokkal bensőségesebben, hiszen te vagy a megcsúfolt Megváltó, akit a poroszlók tövissel koronáztak, kezébe nádszálat dugtak kormánypálcának. *(A zenészekhez.)* Kezdjétek még egyszer előről, muzikusok.

(Visszamegy a színpalak mögé. A zenészek újra játszani kezdik Jézus ki-gúnyolásának csaholó, rikoltón csengő zenéjét, de mikor Valentine a színen megjelenik, hirtelen abbahagyják és valami egészen halk zenei aláfestést játszanak a versekhez.)

VALENTINE *(jön és újra mondja a verseket):*

Én vagyok, Uram, Magdaléna, a legszebb cédalány,
De rég nem szolgállok már Sátán úr oldalán,
Mert megvetted egész szívemet, lelkemet,
Legédesebb Jézus, csak téged szeret.

AUGUSTIN *(szaval):*

A fájdalom vagyok és a világ bűnét hordom,
Mint tüskét s gatz a pór rossz gabnaföldje zordon.
Kormánypálcát tart összevert kezem,
S tört testemen e bíborköntös itt, gúnymezem.

ALBERER PARASZT (*mintha már a bitóhalál kergetné, a szorongástól fakón és lélekzetét vesztetten ront be*): Segítsetek! A sarkamban vannak! Nem találok semmit, ahová elbujhatnék. Hová szaladhatnék hirtelen?! Rejtsetek el! Felkötnek. Velük van már a hurok... A katonák... a kapitánnyal!!

VALENTINE (*rövid megfontolás után*): Felkuporodhat a te gúnytrónodra, Augustin. Kelj fel, gyorsan, egyszeribe... Itt oszt rád nem találnak Klingenberg gróf katonái, paraszt! Ó, Istenem, hány súlyos keresztje is van a világnak!

AUGUSTIN (*felkel a trónról*): Ne tedd, Ingoldin. Üldözöttet elrejtteni, az akasztófa árnyékát veti rád. Gonosz dolog, nagy bajba kever.

ALBERER: Segítsetek!... Felkötnek!... (*Felmászik a színpadra.*)

VALENTINE: Ül le most arra a zsámolyra, úgy, oda. Augustin odaadja neked a gúnyköntöst, a töviskoronát és a gúnyjogart... De most aztán keserves képet vágj ám, paraszt, te vagy a megcsúfolt Megváltó. (*Sebten felöltözteti Alberert, akit ráz a halálfélelem.*) Na, jobban ott a képeden a szegényszín, meg a nyomorúság siralma, mint Augustinnak itt, aki mindig túlsok gombócot zabál nekem ahhoz, hogy aztán a szegény jó Ūristennek, a fájdalmak keresztördő embeérének szerepét játssza.

(*A katonák dobpergése közeledik. Vezetőszavak.*)

ALBERER (*részketve, dadogva*): Jönnek már.

VALENTINE: Csak a szád egy percre fel ne tátsd, paraszt, csak tedd magad, mint aki csupa félelem és szorongás. A könny is potyogjon a szemedből! — Igy, nagyon jól van, most aztán csakugyan mártírképed van, amilyen a szegény meggyötört Megváltóhoz illik. Most elkezdem, muzsikusok, ti is segítsetek.

ALBERER: Ó, édes Istenem, bizony csak rámtalálnak és felkötnek... Mért is nem kezdtük előbb a zendülést.

VALENTINE: A halálodon járjon most az eszed, ne a zendülésen! (*A zenészekhez.*) Szépen játszatok, szívhez szólón, halljátok-e! Úgy gondolom, hogy én is énekelem a verseket, akkor kevésbé száll inamba a bátorság.

(*A zenészek játszanak, Augustin a triangulumot üti.*)

VALENTINE (*a «Megcsúfolt» előtt, először a fuvolák dallamára trillázik, aztán énekelni kezd*):

Nézzétek, fején töviskorona.

Trónja keserű, gúnykaloda.

Dísznek mi csillog rajta? Vér.

(*Szünetet tart, az ajtóra néz, aztán mintha az üldözők már hallanák, a rivaldába lépve énekelni kezd.*)

A világ szíve Ő. S mit ér?

Mi földön az ember? Duvad,

Szegény állat, kit eb ugat,
 Ha erdő mélyén, bőszen lesen
 Vadász úr hajtja véresen,
 Házában is vágja a vész.
 Ablaka mind riadva néz,
 Mert hóhér állít kereket,
 S máglyába szikrát ereget.
 Mi bús emberek! Űzött paraszti nép,
 Kiknek öröm a kín, ha tép.
 Kuporgunk, mint te, Jézusom,
 Örökkétig gúnytrónuson.

(Tovább trillázik.)

EGLFINGER (*benéz a táncterembe*): Nincs itt senki a táncteremben? (Néz.) Na!... Csak ép a komédiások tartanak próbát, jelen-tem legalásabban, kapitány úr!

KAPITÁNY (*bejön*): A te házában kell lennie, Eglfinger fogadós! Elrejtetted... Ha elő nem adod, te kerülsz helyette a faágra... (Valentinehez.) Nem láttál valami ágrólszakadt parasztot. — Azt kergetjük. A kutyát! A szemétnépet! Leszúrt, egy katonát, a trágyatúró villájával.

VALENTINE: Nem láttam semmiféle ágrólszakadt parasztot, kapitány uram.

KAPITÁNY: Pedig itt kell lennie a házban.

VALENTINE: Eglfinger gazda házában sok ajtaja meg kijárata van. Biztosan megugrott már valamelyiken.

EGLFINGER: Ó, jaj, esküszöm rá, kapitány uram, hogy nincs itten.

KAPITÁNY (*élesen ránéz a Megcsúfoltra, de nem ismer rá. Aztán így szól a katonához*): Fogjátok fültövön ezt a potrohost! A fogadóst. Majd megtanul a megugrott helyett a fán kalimpálni!

EGLFINGER (*térdre esik*): Mindig szívesen adtam Klingerberg gróf úr katonáinak potya sört! Mért kell hát belémkötnötök, kapitány uram?

EGY KATONA (*lélekszakadva jön*): A falubeli parasztok... egész nagy csapat... el akarnak bennünket fogni.

KAPITÁNY (*nevet*): Bennünket elfogni?... Előbb fogják el a szelet! (Kinéz az ablakon.) Kinn vannak még a paripák? (Parancsol ad.) Indulj! Visszajövünk nemsokára! (El.)

EGLFINGER (*jajveszékel*): Ó, édes Istenem!... Micsoda idők!... Mért nem maradhatnak békén az emberek?

ALBERER (*gyorsan ledobja magáról az állötözetet, nekítüzesedve, kárörvendőn*): Most aztán hajrá! Most rajtunk a sor, megkaparítjuk magát a sátánt, a grófort, katonáival együtt. Hajrá!

(Miközben a szín elsötétül, felzúg a parasztdobok pergése és belecseng méa a következő jelenetbe is.)